

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

21. prosince 2023*

„Řízení o předběžné otázce – Úmluva o statutu evropských škol – Článek 27 odst. 2 – Obecný řád evropských škol – Články 62, 66 a 67 – Zpochybnění rozhodnutí třídní rady nepovolit žákovi postup do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání – Neexistence pravomoci vnitrostátních soudů – Výlučná pravomoc Rady evropských škol pro stížnosti – Účinná soudní ochrana“

Ve věci C-431/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Corte suprema di cassazione (Kasační soud, Itálie) ze dne 6. června 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 28. června 2022, v řízení

Scuola europea di Varese

proti

PD, v postavení osoby vykonávající rodičovskou zodpovědnost vůči NG,

LC, v postavení osoby vykonávající rodičovskou zodpovědnost vůči NG,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení: A. Prechal (zpravodajka), předsedkyně senátu, F. Biltgen, N. Wahl, J. Passer a M. L. Arastey Sahún, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

za soudní kancelář: I. Illéssy, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 4. května 2023,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

- za Scuola europea di Varese: A. De Peri Lozito, R. Invernizzi a M. Luciani, avvocati,
- za PD a LC: M. L. De Margheriti a R. Massaro, avvocati,
- za Evropskou komisi: M. Bruti Liberati, I. Melo Sampaio, A. Spina a L. Vernier, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: italština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 13. července 2023,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 27 odst. 2 Úmluvy o statutu evropských škol uzavřené v Lucemburku dne 21. června 1994 mezi členskými státy a Evropskými společenstvími (Úř. věst. 1994, L 212, s. 3, dále jen „ÚSEŠ“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Scuola europea di Varese (Evropská škola Varese, Itálie) a PD a LC, jednajícími jako osoby vykonávající rodičovskou zodpovědnost vůči svému nezletilému synovi NG, ve věci pravomoci italských soudů projednat žalobu znějící na zrušení rozhodnutí třídní rady o nepovolení NG, jenž je žákem pátého ročníku sekundárního stupně vzdělávání v této škole, postup do vyššího ročníku.

Právní rámec

Vídeňská úmluva

- 3 Podle článku 1 Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 1155, s. 331, dále jen „Vídeňská úmluva“), nadepsaného „Působnost úmluvy“, se tato úmluva „vztahuje na smlouvy mezi státy“.
- 4 Článek 3 této úmluvy, nadepsaný „Mezinárodní dohody, na něž se úmluva nevztahuje“, stanoví:
„Skutečnost, že se tato úmluva nevztahuje na mezinárodní dohody sjednané mezi státy a jinými subjekty mezinárodního práva nebo mezi těmito jinými subjekty mezinárodního práva, ani na mezinárodní dohody, které nebyly sjednány písemnou formou, nepůsobí:
[...]
b) na použití jakýchkoliv v této úmluvě obsažených pravidel, která by se na takové dohody vztahovala podle mezinárodního práva nezávisle na této úmluvě;
[...]"
- 5 Článek 31 Vídeňské úmluvy, nadepsaný „Obecné pravidlo výkladu“, zní:
„1. Smlouva musí být vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy.
[...]"

3. Spolu s celkovou souvislostí bude brán zřetel:

- a) na každou pozdější dohodu, týkající se výkladu smlouvy nebo provádění jejích ustanovení, k níž došlo mezi stranami;
- b) na jakoukoliv pozdější praxi při provádění smlouvy, která založila dohodu stran, týkající se jejího výkladu;
- c) na každé příslušné pravidlo mezinárodního práva použitelné ve vztazích mezi stranami.

[...]“

ÚSEŠ

- 6 Zřizování evropských škol bylo původně založeno na dvou právních nástrojích, a sice na statutu Evropské školy, podepsaném v Lucemburku dne 12. dubna 1957 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 443, s. 129) a Protokolu o zřizování evropských škol podle statutu Evropské školy, podepsaném v Lucemburku dne 13. dubna 1962 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 752, s. 267). Tyto nástroje byly nahrazeny ÚSEŠ, která vstoupila v platnost dne 1. října 2002.
- 7 Třetí a čtvrtý bod odůvodnění rozhodnutí Rady 94/557/ES, Euratom ze dne 17. června 1994, kterým se Evropské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii zmocňuje podepsat a uzavřít Úmluvu o statutu evropských škol (Úř. věst. 1994, L 212, s. 1), a třetí a čtvrtý bod odůvodnění rozhodnutí Komise 94/558/ESUO ze dne 17. června 1994 o uzavření Úmluvy o statutu evropských škol (Úř. věst. 1994, L 212, s. 15) uvádějí:

„vzhledem k tomu, že účast [Společenství] na provádění [ÚSEŠ] je nezbytná pro dosažení cílů [Společenství];

vzhledem k tomu, že [Společenství se budou účastnit] na provádění úmluvy výkonem pravomocí vyplývajících z pravidel stanovených [ÚSEŠ] a takovými budoucími právními předpisy, které mohou uvedená Společenství přijmout v souladu s podmínkami úmluvy“.

- 8 První až čtvrtý bod odůvodnění ÚSEŠ zní následovně:

„zvažující [vzhledem k tomu], že pro společné vzdělávání dětí zaměstnanců Evropských společenství za účelem zajištění řádného fungování evropských orgánů, byl[a] od roku 1957 zřizovány[a] zařízení nesoucí název ‚evropská škola‘;

zvažující [vzhledem k tomu], že se Evropská společenství snaží zajistit společné vzdělávání těchto dětí a že za tímto účelem přispívají do rozpočtu evropských škol;

zvažující [vzhledem k tomu], že systém evropských škol je jediný svého druhu; že představuje formu spolupráce mezi členskými státy navzájem i mezi členskými státy a Evropskými společenstvími, přičemž plně uznávají odpovědnost členských států za obsah výuky a za uspořádání jejich vzdělávacího systému, stejně jako za kulturní a jazykovou různost;

zvažující, že [vzhledem k tomu, že]:

- statut [E]vropských škol přijatý v roce 1957 by měl být konsolidován tak, aby bral v úvahu všechny příslušné texty přijaté smluvními stranami,
- by měl být upraven tak, aby bral v úvahu rozvoj Evropských společenství,
- rozhodovací postup v rámci orgánů evropských škol by měl být pozměněn,
- by měly být vzaty v úvahu zkušenosti s fungováním evropských škol,
- by měla být zajištěna náležitá právní ochrana vyučujících zaměstnanců stejně jako ostatních osob, na které se vztahuje tento statut, proti jednáním [aktům] Nejvyšší rady nebo správních rad; za tímto účelem by měla být vytvořena Rada pro stížnosti, která by měla jasně vymezené pravomoci,
- pravomocí Rady pro stížnosti není dotčena soudní pravomoc vnitrostátních soudů v občanskoprávních a trestněprávních věcech“.

9 Článek 1 druhý pododstavec ÚSEŠ stanoví:

„Účelem škol je společné vzdělávání dětí zaměstnanců Evropských společenství. [...]“

10 Článek 6 ÚSEŠ uvádí:

„Každá škola má právní subjektivitu nezbytnou pro plnění jejího účelu, který je stanoven v článku 1. [...] Škola může být stranou soudního jednání. [...]“

Pokud jde o uvedená práva a povinnosti, škola je v každém členském státě považována, s výhradou zvláštních ustanovení této úmluvy, za vzdělávací zařízení podléhající veřejnému právu.“

11 Článek 7 ÚSEŠ stanoví:

„Orgány společné všem školám jsou:

1. Nejvyšší rada;
2. generální tajemník;
3. Rady inspektorů;
4. Rada pro stížnosti[.]“

Každou školu spravuje správní rada a řídí ředitel školy.“

12 Článek 8 odst. 1 ÚSEŠ zní:

„[...] Nejvyšší rada [se] skládá z následujících členů:

- a) zástupce nebo zástupci každého členského státu Evropských společenství na ministerské úrovni, kteří jsou oprávněni zavazovat vládu uvedeného členského státu, přičemž každý členský stát má jen jeden hlas;
- b) člen Komise Evropských společenství;
- c) zástupce jmenovaný výborem zaměstnanců (z učitelů) [...]
- d) zástupce rodičů žáků jmenovaný sdružením rodičů [...]

13 Článek 9 odst. 1 ÚSEŠ stanoví:

„Kromě případů, kdy je touto úmluvou požadována jednomyslnost, jsou rozhodnutí Nejvyšší rady přijímána dvoutřetinovou většinou všech členů [...]

14 Článek 10 ÚSEŠ stanoví:

„Nejvyšší rada dohlíží na provádění této úmluvy; pro tento účel má nezbytné rozhodovací pravomoci ve vzdělávacích, rozpočtových a správních záležitostech [...]

Nejvyšší rada stanoví obecné školní řády.

[...]“

15 Článek 11 ÚSEŠ zní:

„Ve vzdělávacích záležitostech Nejvyšší rada určí zaměření studia a jeho organizaci. Zejména na základě stanoviska příslušné Rady inspektorů:

[...]

3. [...] Stanovuje pravidla pro postup žáků do dalšího ročníku nebo na sekundární stupeň vzdělávání [...]
4. pořádá zkoušky, které mají sloužit jako osvědčení práce vykonané ve škole; stanovuje pravidla zkoušek, jmenuje zkušební komisi a uděluje diplomy. Zajišťuje, aby zkušební testy byly na úrovni [...]

16 Článek 12 ÚSEŠ stanoví:

„Ve správních záležitostech Nejvyšší rada:

[...]

2. jmenuje generálního tajemníka [...]

[...]“

17 Článek 14 ÚSEŠ stanoví:

„Generální tajemník zastupuje Nejvyšší radu [...] Zastupuje školy v soudním řízení. Je odpovědný Nejvyšší radě.“

18 Článek 26 ÚSEŠ uvádí:

„Soudní dvůr Evropských společenství je výlučně příslušný rozhodovat spory mezi smluvními stranami týkající se výkladu a uplatňování této úmluvy, které nevyřešila Nejvyšší rada.“

19 Článek 27 ÚSEŠ stanoví:

„1. Zřizuje se Rada pro stížnosti.

2. Rada pro stížnosti je výlučně příslušná [má výlučnou pravomoc] rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy, jakýkoli spor týkající se uplatňování této úmluvy na všechny osoby, na které se tato úmluva vztahuje s výjimkou administrativních a pomocných zaměstnanců, a ohledně právnosti [legality] každého aktu nepříznivě působícího založeného[, který nepříznivě zasahuje do právního postavení a který je založen] na této úmluvě nebo na předpisech přijatých v jejím rámci, přijatého Nejvyšší radou nebo správní radou školy, při výkonu jejich pravomocí, které jim jsou svěřeny touto úmluvou. Mají-li tyto spory finanční povahu, má Rada pro stížnosti neomezenou pravomoc.

Podmínky a prováděcí pravidla týkající se těchto řízení stanoví podle okolností pracovní řád pro učitele nebo úprava použitelná na učitele na částečný úvazek [bez stálého úvazku] nebo obecné školní řády.

3. Členové Rady pro stížnosti jsou osoby, o jejichž nezávislosti není pochyb, a které jsou považovány za způsobilé právníky.

Členy Rady pro stížnosti mohou být jmenovány pouze osoby, které jsou na seznamu sestaveném Soudním dvorem Evropských společenství.

4. Statut Rady pro stížnosti přijme jednomyslně Nejvyšší rada.

Statut Rady pro stížnosti určí počet členů Rady pro stížnosti, postup pro jejich jmenování Nejvyšší radou, délku jejich funkčního období a finanční opatření, která se jich týkají. Statut upřesní fungování Rady pro stížnosti.

5. Rada pro stížnosti přijme svůj jednací řád, který obsahuje ustanovení nezbytná pro uplatňování statutu.

Jednací řád vyžaduje jednomyslné schválení Nejvyšší radou.

6. Rozsudky Rady pro stížnosti jsou pro strany závazné a, nejsou-li stranami vykonány, vynutitelné příslušnými orgány členských států v souladu s jejich vnitrostátními právními předpisy.

7. V jiných sporech, ve kterých jsou školy stranou, jsou příslušné vnitrostátní soudy. Tento článek se nedotýká zejména příslušnosti vnitrostátních soudů ve věcech občanskoprávní a trestněprávní odpovědnosti.“

20 Článek 31 odst. 4 ÚSEŠ stanoví:

„Kterákoli smluvní strana může požádat, aby úmluva byla pozměněna. Za tímto účelem oznámí lucemburské vládě svoji žádost. Lucemburská vláda se smluvní stranou, která má předsednictví v Radě Evropských společenství, provede nezbytná opatření pro svolání mezivládní konference.“

Obecný školní řád evropských škol

21 Článek 61 A odst. 1 obecného školního řádu, ve znění č. 2014-03-D-14-fr-11 použitelném na skutkový stav sporu v původním řízení (dále jen „OŠŘ z roku 2014“), stanoví, že na sekundárním stupni vzdělávání rozhoduje o postupu do vyššího ročníku na konci školního roku příslušná třídní rada.

22 Článek 62 OŠŘ z roku 2014, nadepsaný „Odvolání proti rozhodnutí o opakování ročníku“, zní:

„1. Proti rozhodnutím třídních rad nemohou zákonní zástupci žáků podat odvolání, s výjimkou formální vady nebo nové skutečnosti, které za takové uzná generální tajemník na základě spisu poskytnutého školou a zákonnými zástupci žáka.

Formální vadou se rozumí jakékoli porušení právního předpisu týkajícího se postupu použitého při postupu do vyššího ročníku, které by vedlo k tomu, že kdyby k němu nedošlo, bylo by rozhodnutí třídní rady jiné.

Neposkytnutí pomoci ve formě integrace žáka do podpůrných vzdělávacích programů nepředstavuje formální vadu, pokud nelze prokázat, že žák nebo jeho zákonní zástupci o takovou pomoc požádali a že ji škola neoprávněně odmítla.

Praktická organizace zkoušek je věcí škol a nelze ji považovat za formální vadu.

Novou skutečností se rozumí jakákoli skutečnost, na kterou nebyla třídní rada upozorněna, protože v době jejího jednání nebyla všem – učitelům, rodičům, žáků – známa, a která mohla ovlivnit směřování jejího rozhodnutí. Skutečnost, která je rodičům známa, ale třídní rada na ni nebyla upozorněna, nelze kvalifikovat jako novou skutečnost ve smyslu tohoto ustanovení.

Hodnocení schopností žáků, udělování známky za písemnou práci nebo práci v průběhu školního roku a hodnocení zvláštních okolností uvedených v článku 61. B-5 spadají do výlučné pravomoci třídní rady. Nelze proti nim podat odvolání.

2. Lhůta pro podání odvolání ke generálnímu tajemníkovi je sedm kalendářních dnů po skončení školního roku. [...]

[...]

Generální tajemník (nebo pověřený náměstek generálního tajemníka) musí o tomto odvolání rozhodnout do 31. srpna. Použijí se články 66 a 67 tohoto řádu. Pokud je odvolání považováno za přípustné a opodstatněné, třídní rada rozhodne o případu znovu.

Proti novému rozhodnutí je rovněž možné podat odvolání ke generálnímu tajemníkovi [...]

23 Článek 66 OŠŘ z roku 2014, nadepsaný „Odvolání“, uvádí:

„1. Rozhodnutí uvedená v člancích [...] 62 lze napadnout odvoláním za podmínek stanovených těmito články. [...]

[...]

5. Rozhodnutí generálního tajemníka o odvolání se doručí odvolateli (odvolatelům) [...]

24 Článek 67 OŠŘ z roku 2014, nadepsaný „Stížnosti“, stanoví:

„1. Proti správním rozhodnutím, ať už výslovným nebo implicitním, přijatým na základě odvolání uvedených v předchozím článku, mohou zákonní zástupci žáků, jichž se sporné rozhodnutí bezprostředně dotýká, podat stížnost k Radě pro stížnosti podle článku 27 [ÚSEŠ].

[...]

4. Jakákoli stížnost musí být pod sankcí nepřijatelnosti podána do dvou týdnů od oznámení nebo zveřejnění napadeného rozhodnutí [...]

5. Stížnosti upravené v tomto článku se projednávají a rozhodují v souladu s podmínkami stanovenými v jednacím řádu Rady pro stížnosti.

6. Rada pro stížnosti musí vydat rozhodnutí do šesti měsíců od obdržení stížnosti, aniž je dotčeno použití článků 16, 34 a 35 jednacích řádu Rady pro stížnosti evropských škol, které stanoví možnost podání návrh na vydání předběžného opatření.“

25 Možnost podat k Radě pro stížnosti stížnost proti rozhodnutí generálního tajemníka, kterým bylo rozhodnuto o odvolání proti rozhodnutí třídní rady o opakování ročníku, byla zavedena obecným nařízením evropských škol ve znění č. 2004-D-6010-fr-5, které vstoupilo v platnost dne 2. února 2005 (dále jen „OŠŘ z roku 2005“). Předtím obecný řád evropských škol takovou stížnost k Radě pro stížnosti nestanovil, přičemž zákonní zástupci žáka měli k dispozici pouze odvolání.

Italské právo

26 Článek 41 codice di procedura civile (občanský soudní řád) zní:

„Dokud není rozhodnuto ve věci samé v prvním stupni, může jakýkoli účastník řízení požádat plénum [Corte suprema di cassazione (Kasační soud, Itálie)], aby rozhodlo o otázkách pravomoci [...]

Spor v původním řízení a předběžná otázka

27 Dne 25. června 2020 obdrželi PD a LC, jejichž syn NG byl tehdy žákem pátého ročníku sekundárního stupně vzdělávání v Evropské škole Varese, rozhodnutí příslušné třídní rady o nepovolení postupu NG do vyššího ročníku.

28 Dne 20. července 2020 podali PD a LC k Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (regionální správní soud pro Lombardii, Itálie) žalobu znějící na zrušení tohoto rozhodnutí.

- 29 Usnesením ze dne 9. září 2020 shledal tento soud, že má pravomoc k projednání této žaloby a vyhověl návrhu na vydání předběžných opatření, který mu byl předložen, za účelem podmíněného přijetí NG do vyššího ročníku s tím, že ve věci samé bude rozhodnuto na jednání dne 19. října 2021.
- 30 Dne 13. října 2021 podala Evropská škola Varese na základě článku 41 občanského soudního řádu návrh na předběžné vyřešení otázky soudní pravomoci ke spojeným senátům Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud), kterým se domáhala určení, že italské soudy nemají pravomoc k projednání výše uvedeného sporu. Podle této školy spadá takový spor do výlučné pravomoci Rady pro stížnosti na základě článku 27 ÚSEŠ ve spojení s čl. 67 odst. 1 OŠŘ z roku 2014.
- 31 PD a LC, jakož i státní zástupce mají naproti tomu za to, že italské soudy mají pravomoc k projednání uvedeného sporu zejména z toho důvodu, že podle čl. 27 odst. 2 ÚSEŠ je výlučná soudní pravomoc Rady pro stížnosti omezena na akty nepříznivě zasahující do právního postavení, které jsou přijaty Nejvyšší radou nebo správní radou školy. Podle těchto účastníků původního řízení představuje tedy rozšíření pravomoci této Rady pro stížnosti na akty přijaté třídní radou změnu ÚSEŠ, která může být provedena pouze v souladu s postupem stanoveným v čl. 31 odst. 4 této úmluvy.
- 32 PD a LC jsou mimoto názoru, že čl. 62 odst. 1, čl. 66 odst. 1 a čl. 67 odst. 1 OŠŘ z roku 2014 zakotvují ve vztahu k zákonným zástupcům žáka pouhou možnost podat odvolání ke generálnímu tajemníkovi proti rozhodnutí třídní rady, po němž následuje případná stížnost k Radě pro stížnosti. Tito právní zástupci mají tedy nadále možnost upřednostnit jiný opravný prostředek, a to napadnout rozhodnutí třídní rady přímo před příslušným vnitrostátním soudem.
- 33 Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud), který měl rozhodnout o této předběžné otázce týkající se pravomoci italských soudů, uvádí, že v rozsudku ze dne 15. března 1999 (IT:CASS:1999:138CIV) rozhodl ve prospěch takové pravomoci za okolností obdobných těm, kterými se vyznačuje spor zmíněný v bodě 28 tohoto rozsudku. V tomto rozsudku totiž Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud) rozhodl, že podle ustanovení čl. 6 druhého pododstavce ve spojení s čl. 27 odst. 1, 2 a 7 ÚSEŠ se výlučná pravomoc Rady pro stížnosti vztahuje na akty nepříznivě zasahující do právního postavení vydané Nejvyšší radou nebo správní radou evropské školy, ale nikoli na akty třídní rady této školy.
- 34 Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud) nicméně uvádí, že v době, kdy takto rozhodl, tehdy platný obecný řád evropských škol stanovil proti rozhodnutím třídní rady, která nepovolovala postup žáka do vyššího ročníku, pouze omezený interní opravný prostředek evropských škol čistě správní povahy, a ještě nestanovila možnost předložit spor týkající se těchto rozhodnutí Radě pro stížnosti.
- 35 Podle předkládajícího soudu přitom okolnost, že možnost takové stížnosti byla mezitím zakotvena v OŠŘ z roku 2005 a následně potvrzena v článku 67 OŠŘ z roku 2014, může odůvodnit nynější uznání výlučné pravomoci Rady pro stížnosti k projednávání tohoto druhu sporů.
- 36 Podle tohoto soudu by takové řešení mohlo být podle všeho podpořeno poznatky vyplývajícími z rozsudku ze dne 11. března 2015, Oberto a O’Leary (C-464/13 a C-465/13, dále jen „rozsudek Oberto a O’Leary“, EU:C:2015:163), v němž již Soudní dvůr na základě pravidel Vídeňské úmluvy připustil, že Radě pro stížnosti mohla být platně přiznána výlučná pravomoc k rozhodování o stížnostech proti aktu ředitele evropské školy, který nepříznivě zasahuje do právního postavení vyučujícího této školy.

- 37 V tomto ohledu by mohlo být rovněž relevantní usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 18. června 2020, JT v. Generální tajemník evropských škol a Rada pro stížnosti evropských škol (T-42/20, EU:T:2020:278), jakož i různé dokumenty předložené Evropskou školou Varese, a zejména řada rozhodnutí, kterými Rada pro stížnosti rozhodla ve sporech týkajících se rozhodnutí třídních rad, kterými bylo odmítnuto povolení postupu žáka do vyššího ročníku, čímž rozvíjela ustálenou soudní praxi od okamžiku, kdy jí OŠŘ z roku 2005 svěřil pravomoc rozhodovat takové spory.
- 38 Předkládající soud však uvádí, že se rozsudek Oberto a O’Leary týkal aktu přijatého ředitelem evropské školy o omezení délky trvání pracovního poměru v pracovní smlouvě uzavřené mezi evropskou školou a učitelem bez stálého úvazku a že pravomoc Rady pro stížnosti v tomto ohledu nevyplývala z obecného řádu evropských škol, ale ze statutu učitelů bez stálého úvazku, a proto je předkládající soud toho názoru, že rozdíly skutkové povahy, které tak existují mezi touto věcí Oberto a O’Leary a projednávanou věcí, brání závěru, že výklad čl. 27 odst. 2 ÚSEŠ je v projednávané věci natolik zjevný, že neponechává žádný prostor pro rozumné pochybnosti.
- 39 Za těchto podmínek se Corte suprema di cassazione (Nejvyšší kasační soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 27 odst. 2 první pododstavec první věta [ÚSEŠ] vykládán v tom smyslu, že Rada pro stížnosti uvedená v tomto článku má výlučnou pravomoc rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají správní postupy stanovené v obecném řádu evropských škol, jakýkoli spor týkající se rozhodnutí o opakování školního ročníku přijatého třídní radou ve vztahu k žákovi sekundárního stupně vzdělávání?“

K žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení

- 40 Předkládající soud požádal, aby byla tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána ve zrychleném řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora. Na podporu své žádosti tento soud uvedl, že použití tohoto řízení je odůvodněno jak s ohledem na potřebu co nejrychleji vyjasnit školní situaci dotyčného žáka, tak s ohledem na význam skutečnosti, že pro všechny smluvní strany ÚSEŠ je třeba upřesnit rozsah pravomoci Rady pro stížnosti, pokud jde o takové spory, jako je spor v původním řízení.
- 41 Článek 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora stanoví, že k žádosti předkládajícího soudu, nebo výjimečně i bez návrhu, může předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta rozhodnout o projednání předběžné otázky ve zrychleném řízení, pokud povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu.
- 42 Je nutno připomenout, že takové zrychlené řízení představuje procesní nástroj, který má reagovat na mimořádně naléhavé situace (rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Randstad Italia, C-497/20, EU:C:2021:1037, bod 37 a citovaná judikatura).
- 43 V projednávané věci předseda Soudního dvora dne 21. července 2022 rozhodl, že není důvodné vyhovět žádosti uvedené v bodě 40 tohoto rozsudku.

- 44 Z judikatury Soudního dvora v tomto ohledu vyplývá, že samotný – i když zajisté oprávněný – zájem jednotlivců na co nejrychlejší určení rozsahu práv, která jim vyplývají z unijního práva, nemůže prokázat existenci výjimečné okolnosti ve smyslu čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora (usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 28. listopadu 2013, Sähköalojen ammattiliitto, C-396/13, EU:C:2013:811, bod 16 a citovaná judikatura).
- 45 Pokud jde v projednávané věci konkrétně o situaci dotyčného žáka, je třeba zaprvé uvést, že z údajů uvedených v předkládacím rozhodnutí vyplývá, že Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (regionální správní soud pro Lombardii) dne 9. září 2020 nařídil, aby byl tento žák ve školním roce 2020/2021 podmíněně přijat do vyššího ročníku. Zadruhé projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla Soudnímu dvoru předložena až dne 28. června 2022, takže očekávaná odpověď Soudního dvora mohla mít v každém případě případné konkrétní důsledky na vzdělávání uvedeného žáka nejdříve v průběhu školního roku 2022/2023. Za takových okolností nelze dospět k závěru, že se jedná o mimořádně naléhavou situaci ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 42 tohoto rozsudku.
- 46 Kromě toho jakkoli je domnělý zájem smluvních stran ÚSEŠ na co nejrychlejší vyjasnění otázky výkladu, jež byla vznesena v projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, legitimní, ani tento zájem nemůže prokázat existenci výjimečné okolnosti ve smyslu čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora.

K předběžné otázce

- 47 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být ustanovení čl. 27 odst. 2 ÚSEŠ ve spojení s články 61, 62, 66 a 67 OŠŘ z roku 2014 musí být vykládána v tom smyslu, že Rada pro stížnosti má výlučnou pravomoc rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy podle tohoto obecného řádu, jakýkoli spor týkající se legality rozhodnutí třídní rady evropské školy o nepovolení postupu žáka do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání.

K pravomoci Soudního dvora

- 48 Na jednání PD a LC vyjádřili pochybnosti o pravomoci Soudního dvora rozhodovat o předběžné otázce v rámci projednávané věci, přičemž v podstatě tvrdili, že podle článku 26 ÚSEŠ je Soudní dvůr oprávněn rozhodovat o otázkách týkajících se výkladu této úmluvy pouze tehdy, když mu byl předložen spor mezi jejími smluvními stranami týkající se takového výkladu nebo uplatňování uvedené úmluvy, který nevyřešila Nejvyšší rada.
- 49 Jak uvedl generální advokát v bodech 33 a 34 svého stanoviska, okolnost, že byl zaveden takovýto specifický soudní mechanismus s cílem umožnit, aby takové spory mezi smluvními stranami ÚSEŠ byly předloženy Soudnímu dvoru, však nemůže ovlivnit rozsah pravomoci, kterou má Soudní dvůr mimo jiné na základě samotných Smluv, aby v souladu s ustanoveními článku 267 SFEU rozhodoval o výkladu těchto Smluv a aktů přijatých orgány, vyvstane-li před soudem členského státu taková otázka, jako je tomu ve věci v původním řízení, a tento soud považuje rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku a požádá Soudní dvůr o rozhodnutí o této otázce.

- 50 V tomto ohledu již Soudní dvůr ostatně rozhodl, že taková mezinárodní dohoda, jako je ÚSEŠ, která byla uzavřena na základě článku 235 Smlouvy o ES (později článek 308 ES, nyní článek 352 SFEU) Evropskými společenstvími, která byla k tomuto účelu oprávněna rozhodnutími 94/557 a 94/558, představuje, pokud se jedná o Evropskou unii, akt přijatý jejím orgánem ve smyslu čl. 267 prvního pododstavce písm. b) SFEU. Ustanovení takové dohody tedy tvoří od jejího vstupu v platnost nedílnou součást unijního právního řádu, takže Soudní dvůr má pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu uvedené dohody, jakož i aktů přijatých na jejím základě (v tomto smyslu viz rozsudek *Oberto a O'Leary*, body 29 až 31 a citovaná judikatura), aktů, mezi něž patří zejména OŠŘ z roku 2014.
- 51 Soudní dvůr má tedy pravomoc rozhodovat o předběžných otázkách týkajících se výkladu této úmluvy a tohoto řádu.

K věci samé

- 52 Úvodem je třeba připomenout, že systém evropských škol je systémem *sui generis*, v němž se prostřednictvím mezinárodní smlouvy uskutečňuje forma spolupráce mezi členskými státy navzájem i mezi členskými státy a Unii (rozsudek *Oberto a O'Leary*, bod 32, jakož i citovaná judikatura).
- 53 Z judikatury rovněž vyplývá, že evropské školy jsou mezinárodní organizací, která je navzdory funkčním vazbám k Unii od Unie a členských států formálně odlišná (rozsudek *Oberto a O'Leary*, bod 33, jakož i citovaná judikatura).
- 54 Představuje-li tedy ÚSEŠ, pokud se jedná o Unii a jak bylo připomenuto v bodě 50 tohoto rozsudku, akt přijatý orgánem Unie ve smyslu čl. 267 prvního pododstavce písm. b) SFEU, vztahuje se na ni i mezinárodní právo a pro účely jejího výkladu pak konkrétně právo mezinárodních smluv (rozsudek *Oberto a O'Leary*, bod 34 a citovaná judikatura).
- 55 Právo mezinárodních smluv bylo z podstatné části kodifikováno Vídeňskou úmluvou. Tato úmluva se podle svého článku 1 vztahuje na smlouvy mezi státy. Článek 3 písm. b) uvedené úmluvy však stanoví, že skutečnost, že se nevztahuje na mezinárodní dohody sjednané mezi státy a jinými subjekty mezinárodního práva, nepůsobí na použití jakýchkoliv pravidel obsažených ve Vídeňské úmluvě, která by se na takové dohody vztahovala podle mezinárodního práva nezávisle na téže úmluvě (rozsudek *Oberto a O'Leary*, bod 35).
- 56 Z toho vyplývá, že se pravidla obsažená ve Vídeňské úmluvě použijí na takovou dohodu uzavřenou mezi členskými státy a mezinárodní organizací, jako je ÚSEŠ, neboť tato pravidla vyjadřují obecné mezinárodní obyčejové právo. Posledně uvedená úmluva musí být proto vykládána podle těchto pravidel a obzvláště v souladu s pravidly obsaženými v článku 31 Vídeňské úmluvy, který vyjadřuje mezinárodní obyčejové právo (v tomto smyslu viz rozsudek *Oberto a O'Leary*, body 36 a 37, jakož i citovaná judikatura).
- 57 V projednávané věci je třeba zaprvé připomenout, že podle čl. 27 odst. 2 prvního pododstavce ÚSEŠ má Rada pro stížnosti výlučnou pravomoc rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy, jakýkoli spor týkající se uplatňování této úmluvy na všechny osoby, na které se tato úmluva vztahuje, s výjimkou administrativních a pomocných zaměstnanců, a ohledně legality každého aktu, který nepříznivě zasahuje do právního postavení a který je založen na uvedené úmluvě nebo na předpisech přijatých v jejím rámci, přijatého Nejvyšší radou nebo správní radou školy, při výkonu jejich pravomocí, které jim jsou svěřeny

toutěž úmluvou. V tomto ohledu čl. 27 odst. 2 druhý pododstavec ÚSEŠ kromě toho upřesňuje, že podmínky a prováděcí pravidla týkající se řízení před Radou pro stížnosti stanoví podle okolností pracovní řád pro učitele nebo úprava použitelná na učitele bez stálého úvazku nebo obecný řád evropských škol.

- 58 Dále z ustanovení čl. 61 A odst. 1, čl. 62 odst. 1 a 2, čl. 66 odst. 1 a 5, jakož i čl. 67 odst. 1 OŠŘ z roku 2014 vyplývá, že proti rozhodnutím o postupu do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání, která přijala příslušná třídní rada evropské školy, mohou zákonní zástupci žáků podat odvolání pouze v případě formální vady nebo nové skutečnosti, které za takové uzná generální tajemník, a že v případě zamítnutí takového odvolání ze strany generálního tajemníka může být toto zamítavé rozhodnutí předmětem stížnosti podané k Radě pro stížnosti.
- 59 Pokud jde o dosah těchto ustanovení OŠŘ z roku 2014, je třeba nejprve upřesnit, že na rozdíl od toho, co tvrdí PD a LC, nelze uvedená ustanovení vykládat v tom smyslu, že odvolání, po němž by případně následovala stížnost k Radě pro stížnosti, které tato ustanovení stanoví, by koexistovalo s jiným dostupným opravným prostředkem, který by spočíval v tom, že by zákonní zástupci dotyčného žáka podali žalobu proti rozhodnutí třídní rady, které nepovoluje postup tohoto žáka do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání, přímo k vnitrostátním soudům.
- 60 Podle samotného znění čl. 62 odst. 1 OŠŘ z roku 2014 totiž proti dotčeným rozhodnutím „nelze podat odvolání“ „s výjimkou formální vady nebo nové skutečnosti, které za takové uzná generální tajemník“, což potvrzuje, že jediným způsobem, jakým zákonní zástupci žáka mohou napadnout takové rozhodnutí, je nejprve předložit generálnímu tajemníkovi takto stanovené odvolání, přičemž v této fázi jsou vyloučeny veškeré soudní opravné prostředky, které by směřovaly přímo proti uvedenému rozhodnutí.
- 61 Jak kromě toho vyplývá z ustanovení čl. 27 odst. 2 prvního pododstavce ÚSEŠ, ve spojení s čl. 66 odst. 1 a 5 a čl. 67 odst. 1 OŠŘ z roku 2014, proti rozhodnutí přijatému generálním tajemníkem na základě takového odvolání lze podat stížnost pouze k Radě pro stížnosti, která má v takovém případě výlučnou soudní pravomoc prvního a posledního stupně, pokud jde o přezkum legality tohoto rozhodnutí a rozhodnutí třídní rady, která nepovolují postup dotyčného žáka do vyššího ročníku. V tomto ohledu je třeba rovněž uvést, že čl. 27 odst. 6 ÚSEŠ upřesňuje, že rozsudky Rady pro stížnosti jsou pro strany závazné a, nejsou-li stranami vykonány, vynutitelné příslušnými orgány členských států, což rovněž potvrzuje, že uvedené orgány nemohou nerespektovat rozsah pravomocí svěřených Radě pro stížnosti, jež mají výlučnou povahu.
- 62 S ohledem na tato úvodní upřesnění a pokud jde o otázku, zda musí být čl. 27 odst. 2 první pododstavec ÚSEŠ vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla Radě pro stížnosti přiznána taková výlučná pravomoc, jako je pravomoc vyplývající z ustanovení OŠŘ z roku 2014 uvedených v bodě 58 tohoto rozsudku, je třeba nejprve podotknout, že podmínka stanovená v uvedeném čl. 27 odst. 2 prvním pododstavci, podle níž se spory předložené Radě pro stížnosti musí týkat použití ÚSEŠ na „všechny osoby, na které se tato úmluva vztahuje“, je v projednávaném případě splněna.
- 63 Není totiž pochyb o tom, že do takové kategorie osob spadají zejména žáci evropských škol, kteří jsou hlavními oprávněnými osobami ze vzdělávacího systému a struktur zřízených na základě ÚSEŠ. První bod odůvodnění této úmluvy v tomto ohledu zdůrazňuje, že evropské školy byly zřízeny za účelem společného vzdělávání dětí zaměstnanců Evropských společenství za účelem

zajištění řádného fungování evropských orgánů. Tito žáci jsou ostatně výslovně uvedeni v četných ustanoveních ÚSEŠ, a zejména v čl. 11 bodě 3 této úmluvy, podle něhož Nejvyšší rada stanoví pravidla pro postup žáků do dalšího ročníku nebo na sekundární stupeň vzdělávání.

- 64 Pokud jde dále o podmínku, rovněž stanovenou v čl. 27 odst. 2 prvním pododstavci ÚSEŠ, podle níž musí žaloba směřovat proti aktu, „který nepříznivě zasahuje do právního postavení a který je založen na uvedené úmluvě nebo na předpisech přijatých v jejím rámci“, z judikatury Soudního dvora zaprvé vyplývá, že tento pojem „akt nepříznivě zasahující do právního postavení“ musí být vykládán široce a musí být chápán jako jakýkoli akt, který je s to přímo zasáhnout do určité právní situace (v tomto smyslu viz rozsudek *Oberto a O’Leary*, body 49 a 53). Tak je tomu přitom zjevně v případě rozhodnutí, kterým je žákovi odepráno právo postoupit do vyššího ročníku.
- 65 Zadruhé je nesporné, že rozhodnutí týkající se postupu do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání přijímá příslušná třídní rada na základě čl. 61 A odst. 1 OŠŘ z roku 2014, tedy ustanovení přijatého Nejvyšší radou na základě čl. 10 prvního a druhého pododstavce ve spojení s čl. 11 body 3 a 4 ÚSEŠ. Rozhodnutí třídní rady, které takový postup nepovoluje, tedy představuje akt, „který je založen na [ÚSEŠ] nebo na předpisech přijatých v jejím rámci“ ve smyslu čl. 27 odst. 2 prvního pododstavce této úmluvy.
- 66 Konečně, pokud jde o podmínku uvedenou v témže čl. 27 odst. 2 prvním pododstavci, podle níž akty nepříznivě zasahující do právního postavení, proti kterým lze podat stížnost k Radě pro stížnosti, musí být vůči zúčastněným přijaty „Nejvyšší radou nebo správní radou školy“, Soudní dvůr již na základě výkladových pravidel obsažených v článku 31 Vídeňské úmluvy v bodě 58 rozsudku *Oberto a O’Leary* upřesnil, že pouhá skutečnost, že akty ředitele evropské školy nejsou v tomto ustanovení výslovně uvedeny, neznamená, že jsou z působnosti uvedeného ustanovení vyloučeny.
- 67 V projednávaném případě je třeba ověřit, zda podobně jako Soudní dvůr rozhodl v rozsudku *Oberto a O’Leary* ohledně rozhodnutí ředitele evropské školy, umožňují pravidla uvedená v článku 31 Vídeňské úmluvy vykládat čl. 27 odst. 2 první pododstavec ÚSEŠ v tom smyslu, že nebrání tomu, aby Rada pro stížnosti měla na základě ustanovení OŠŘ z roku 2014 uvedených v bodě 58 tohoto rozsudku výlučnou pravomoc projednávat rozhodnutí nepovolit postup žáka evropské školy do vyššího ročníku, i když tato rozhodnutí nebyla vydána Nejvyšší radou nebo správní radou této školy, ale třídní radou.
- 68 Pokud jde o čl. 31 odst. 1 Vídeňské úmluvy, je v tomto ohledu třeba připomenout, že podle tohoto ustanovení musí být smlouva vykládána v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy.
- 69 Pokud jde v první řadě o normativní kontext, do něhož zapadá výraz „akt [...] přijat[ý] Nejvyšší radou nebo správní radou školy“ uvedený v čl. 27 odst. 2 prvním pododstavci ÚSEŠ, je třeba zaprvé zohlednit, že podle čl. 27 odst. 2 druhého pododstavce této úmluvy stanoví podmínky a prováděcí pravidla týkající se řízení před Radou pro stížnosti podle okolností zejména obecný řád evropských škol (v tomto smyslu viz rozsudek *Oberto a O’Leary*, bod 59). V projednávané věci jsou totiž pravidla, která přiznávají Radě pro stížnosti výlučnou soudní pravomoc rozhodovat o stížnostech týkajících se rozhodnutí třídní rady nepovolit postup žáka do vyššího ročníku, a to po předchozím vyčerpání stanoveného odvolání, a pravidla, která upřesňují podmínky těchto stížností, obsažena v tomto obecném řádu, a sice OŠŘ z roku 2014.

- 70 Zadruhé, jak již bylo uvedeno v bodě 65 tohoto rozsudku, pravidla, která přiznávají třídní radě pravomoc rozhodnout o postupu žáků do vyššího ročníku a která upravují takový postup, jsou sama obsažena v OŠŘ z roku 2014, a byla tak přijata Nejvyšší radou na základě pravomocí, které jsou této radě svěřeny na základě čl. 10 prvního a druhého pododstavce a čl. 11 bodů 3 a 4 ÚSEŠ. I když akt dotčený ve věci v původním řízení nebyl vzhledem k tomu, že pochází od třídní rady, přijat přímo Nejvyšší radou, nic to nemění na tom, že byl touto třídní radou přijat na základě vymezených pravomocí, které jí byly svěřeny na základě aktu přijatého Nejvyšší radou.
- 71 Zatřetí se výlučná pravomoc Rady pro stížnosti podle článku 67 OŠŘ z roku 2014 týká v první řadě rozhodnutí, kterým generální tajemník rozhodl o odvolání podaném zákonnými zástupci dotčeného žáka proti rozhodnutí třídní rady o nepovolení postupu žáka do vyššího ročníku. Jak přitom vyplývá z čl. 7 prvního pododstavce bodu 2, čl. 12 bodu 2 a článku 14 ÚSEŠ, generální tajemník je společným orgánem všech evropských škol jmenovaným Nejvyšší radou, je oprávněn ji zastupovat a je této radě odpovědný. Z toho vyplývá, že akty tohoto generálního tajemníka lze v konečném důsledku přičítat uvedené radě. To platí obzvláště tehdy, jsou-li generálním tajemníkem přijaty na základě zmocnění téže rady, jako je zmocnění vyplývající z článku 62 OŠŘ z roku 2014.
- 72 Pokud jde v druhé řadě o cíle sledované ÚSEŠ, jak vyplývá z prvního bodu odůvodnění této úmluvy, evropské školy byly zřízeny za účelem zajištění „společného vzdělávání dětí zaměstnanců“ Unie, a to za účelem zajištění „rádného fungování orgánů“ Unie.
- 73 Jak přitom uvedl generální advokát v bodech 73 a 75 svého stanoviska, soustředění soudního přezkumu aktů třídních rad týkajících se postupu žáků evropských škol do vyššího ročníku do rukou jediného specializovaného soudu, který je začleněn do mezinárodní organizace tvořené těmito školami, může přispět k jednotnému procesnímu a judikatornímu přístupu a k naplňování takového cíle společného vzdělávání na stejné úrovni za rovných podmínek ve všech uvedených školách.
- 74 Z úvah uvedených v bodech 69 až 73 tohoto rozsudku tudíž vyplývá, že i když akty třídních rad nejsou v čl. 27 odst. 2 prvním pododstavci ÚSEŠ výslovně uvedeny, normativní kontext, do kterého toto ustanovení zapadá, a cíle sledované ÚSEŠ umožňují dospět k závěru, že rozšíření pravomoci provedené ve prospěch Rady pro stížnosti prostřednictvím ustanovení OŠŘ z roku 2014, jež jsou uvedena v bodě 58 tohoto rozsudku, toto ustanovení ÚSEŠ neporušuje.
- 75 Pokud jde o čl. 31 odst. 3 písm. a) a b) Vídeňské úmluvy, je třeba připomenout, že z něj vyplývá, že pro účely výkladu smlouvy je třeba současně s kontextem zohlednit jednak každou pozdější dohodu, k níž došlo mezi stranami ohledně výkladu smlouvy nebo provádění jejích ustanovení, a jednak jakoukoliv pozdější praxi při provádění této smlouvy, která založila dohodu stran, týkající se výkladu uvedené smlouvy.
- 76 V tomto ohledu již měl Soudní dvůr příležitost zdůraznit, že v mezinárodním právu není zakázáno ani není neobvyklé upravit možnost stran mezinárodní dohody, aby podle toho, jak se bude vyvíjet jejich společná vůle, pokud jde o působnost této dohody, zpřesňovaly její výklad. Taková upřesnění mohou učinit samotné strany, nebo orgán, který strany zřídí a kterému svěří rozhodovací pravomoc, jíž budou vázány. Takové výkladové akty mají v tomto případě právní účinky, jež vyplývají z čl. 31 odst. 3 písm. a) Vídeňské úmluvy [v tomto smyslu viz posudek 1/17 (Dohoda CETA EU-Kanada) ze dne 30. dubna 2019, EU:C:2019:341, body 233 a 234].

- 77 Soudní dvůr již mimoto rozhodl, že pro určení rozsahu výrazu „akt přijatý Nejvyšší radou nebo správní radou školy“, uvedeného v čl. 27 odst. 2 prvním pododstavci první větě ÚSEŠ, je třeba zejména v souladu s čl. 31 odst. 3 písm. b) Vídeňské úmluvy odkázat na jakoukoliv pozdější praxi při provádění této úmluvy (v tomto smyslu viz rozsudek Oberto a O’Leary, body 60 a 62).
- 78 V projednávané věci je třeba zaprvé zdůraznit, že jak vyplývá z čl. 8 odst. 1 ÚSEŠ, Nejvyšší rada se zejména skládá ze „zástupce nebo zástupců každého členského státu [Unie] na ministerské úrovni, kteří jsou oprávněni zavazovat vládu uvedeného členského státu“, jakož i člena Evropské komise.
- 79 Z toho vyplývá, že ustanovení OŠŘ z roku 2014, a zejména jeho články 62, 66 a 67, kterými byla zavedena možnost podat ke generálnímu tajemníkovi odvolání proti rozhodnutím třídní rady, která nepovolují postup žáka do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání, a dále tím, že Radě pro stížnosti svěřila výlučnou soudní pravomoc rozhodovat o stížnosti proti rozhodnutí přijatému generálním tajemníkem v návaznosti na takové odvolání, byla přijata řádně zmocněnými zástupci uvedených členských států a Unie, kteří jsou oprávněni je zavazovat.
- 80 Zadruhé, i když článek 26 ÚSEŠ přiznává Soudnímu dvoru pravomoc rozhodovat spory mezi smluvními stranami týkající se výkladu a uplatňování této úmluvy, které nevyřešila Nejvyšší rada, přijetí článků 62, 66 a 67 OŠŘ z roku 2014 a před tím i přijetí odpovídajících ustanovení OŠŘ z roku 2005 nevedlo k tomu, že by se tyto smluvní strany obrátily na Soudní dvůr s cílem takovému přijetí zabránit nebo jej zpochybnit. Zdá se tedy, že samotné přijetí těchto ustanovení OŠŘ z roku 2014 smluvními stranami ÚSEŠ sdruženými v Nejvyšší radě tak svědčí o dohodě mezi těmito stranami ohledně uplatňování a výkladu ustanovení ÚSEŠ při přijímání uvedených ustanovení OŠŘ z roku 2014.
- 81 Navíc uvedené smluvní strany nenapadly ani případně s využitím mechanismu upraveného v článku 26 ÚSEŠ nezpochybnily následné systematické uplatňování článků 62, 66 a 67 OŠŘ z roku 2014, a obdobných ustanovení dříve obsažených v OŠŘ z roku 2005, jednak generálním tajemníkem, který rozhodoval o odvoláních proti rozhodnutím třídních rad, kterými nebyl povolen postup žáka do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání, a jednak Radou pro stížnosti, jež rozhodovala o stížnostech proti rozhodnutím generálního tajemníka a systematicky vykonávala soudní pravomoc, kterou jí přiznává článek 67 OŠŘ z roku 2014.
- 82 Za těchto podmínek může přijetí článků 62, 66 a 67 OŠŘ z roku 2014 a před tím obdobných ustanovení obsažených v OŠŘ z roku 2005 Nejvyšší radou a od té doby nepřetržitě uplatňování těchto ustanovení jak generálním tajemníkem, tak Radou pro stížnosti, aniž smluvní strany ÚSEŠ toto přijetí a uplatňování zpochybnily, potvrdit existenci, ne-li pozdější dohody těchto stran ohledně výkladu uvedené úmluvy a použití jejích ustanovení ve smyslu čl. 31 odst. 3 písm. a) Vídeňské úmluvy, tak přinejmenším praxe, jež zakládá dohodu stran ohledně takového výkladu ve smyslu čl. 31 odst. 3 písm. b) této úmluvy. Skutečnost, že strany ÚSEŠ nezpochybnily takové nepřetržité použití, musí být totiž považována za jednání těchto stran, které vyjadřuje jejich tichý souhlas s uvedeným použitím, a tedy za takovou praxi.
- 83 Taková dohoda nebo praxe přitom mohou mít přednost před zněním čl. 27 odst. 2 prvního pododstavce první věty ÚSEŠ. Z toho vyplývá, že toto ustanovení musí být vykládáno tak, že nebrání tomu, aby rozhodnutí třídních rad evropských škol, která nepovolují postup žáka do vyššího ročníku, byla v zásadě považována za rozhodnutí, na něž se vztahuje uvedené ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek Oberto a O’Leary, body 65 až 67).

- 84 Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že Rada pro stížnosti má na základě čl. 67 odst. 1 OŠŘ z roku 2014 výlučnou pravomoc rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy podle čl. 62 odst. 1 tohoto obecného řádu, jakýkoli spor týkající se rozhodnutí třídní rady evropské školy o nepovolení postupu žáka do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání a že taková výlučná pravomoc neporušuje čl. 27 odst. 2 ÚSEŠ.
- 85 Je třeba ještě upřesnit, že na rozdíl od toho, co tvrdili PD a LC, nezasahuje takový výklad příslušných ustanovení ÚSEŠ a OŠŘ z roku 2014 do práva zúčastněných na účinnou soudní ochranu.
- 86 V tomto ohledu z bodů 52 a 72 tohoto rozsudku vyplývá, že systém evropských škol je systémem *sui generis* zavedeným prostřednictvím mezinárodní dohody, jež je výsledkem závazků přijatých mezi Unií a jejími členskými státy, přičemž důvod existence tohoto systému vychází z vůle těchto stran zajistit řádné fungování orgánů Unie. I když systém evropských škol představuje mezinárodní organizaci odlišnou od Unie, je tak z funkčního hlediska velmi úzce spjat s Unií, jak bylo připomenuto v bodě 53 tohoto rozsudku. Třetí a čtvrtý bod odůvodnění rozhodnutí 94/557 a 94/558 ostatně zdůrazňují, že uzavření ÚSEŠ Unií bylo vedeno zejména okolností, že se účast Unie na provádění této úmluvy výkonem pravomocí vyplývajících z pravidel stanovených touto úmluvou a budoucími právními akty přijatými v souladu s jejími ustanoveními, jevila jako nezbytná pro dosažení cílů Unie.
- 87 Jak uvedla Komise na jednání a jak uvedl generální advokát v bodě 97 svého stanoviska, právní řád zavedený smlouvami zakládajícími Unii tak ztělesňuje soubor pravidel mezinárodního smluvního práva, která mohou být relevantní pro výklad ÚSEŠ, jak vyplývá z čl. 31 odst. 3 písm. c) Vídeňské úmluvy. Posledně uvedené ustanovení, které kodifikuje mezinárodní obyčejové právo, totiž stanoví, že při výkladu smlouvy bude spolu s celkovou souvislostí brán zřetel na příslušná pravidla mezinárodního práva použitelná ve vztazích mezi stranami, mezi něž patří zejména ostatní smlouvy uzavřené smluvními stranami, které jsou předmětem takového výkladu [viz CIJ, věc týkající se některých otázek vzájemné pomoci v trestních věcech (Džibutsko v. Francie), rozsudek ze dne 4. června 2008, Sb. rozh. 2008, s. 219, § 112 až § 114]. V projednávaném případě byla přitom ÚSEŠ uzavřena členskými státy Unie a Unií samotnou, přičemž uvedené členské státy jsou smluvními stranami smluv zakládajících Unii a Unie odvozuje svou existenci, právní subjektivitu a pravomoci z těchto smluv.
- 88 K tomuto je třeba rovněž připomenout, že mezinárodní dohody uzavřené Unií musí být plně slučitelné se Smlouvami i s ústavními zásadami, které z nich vyplývají, mezi něž patří zejména záruky zakotvené v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) [v tomto smyslu viz posudek 1/17 (Dohoda CETA EU-Kanada) ze dne 30. dubna 2019, EU:C:2019:341, body 165 a 167, jakož i citovaná judikatura].
- 89 Pokud jde o ÚSEŠ, zejména z úvah uvedených v bodech 86 až 88 tohoto rozsudku vyplývá, že obecné zásady unijního práva musí upravovat výklad této úmluvy a současně být řádně zohledněny a respektovány orgány zřízenými uvedenou úmluvou, pokud tyto orgány vykonávají pravomoci, které vyplývají z pravidel stanovených touto úmluvou, a přijímají akty v souladu s jejími ustanoveními (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. června 2011, Miles a další, C-196/09, EU:C:2011:388, bod 43, a rozsudek Oberto a O’Leary, bod 74).
- 90 Pokud jde konkrétně o zásadu účinné soudní ochrany, o kterou se jedná v projednávané věci, podle ustálené judikatury tato zásada představuje obecnou zásadu unijního práva vyplývající z ústavních tradic společných členským státům, která byla zakotvena v člancích 6 a 13 Evropské

úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 a která je nyní potvrzena v článku 47 Listiny (rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 190 a citovaná judikatura).

- 91 Kromě toho ze čtvrtého bodu odůvodnění páté odrážky ÚSEŠ vyplývá, že tato úmluva má mezi řadou cílů, jež stanoví, i cíl zajistit náležitou právní ochranu proti aktům Nejvyšší rady nebo správních rad evropských škol a že Rada pro stížnosti byla zřízena s ohledem na tento cíl (v tomto smyslu viz rozsudek Oberto a O’Leary, bod 48).
- 92 V tomto ohledu, pokud jde nejprve o Radu pro stížnosti jako takovou, Soudní dvůr již rozhodl, že tento orgán splňuje všechna kritéria pro to, aby byl kvalifikován jako „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU, zejména zákonný základ tohoto orgánu, jeho trvalost, závaznost jeho jurisdikce, kontradiktorní povahu řízení, použití právních předpisů orgánem, jakož i jeho nezávislost, až na to, že nejde o soud členských států (rozsudek Oberto a O’Leary, bod 72 a citovaná judikatura).
- 93 Pokud jde dále o okolnost, že Rada pro stížnosti rozhoduje v prvním a posledním stupni, je třeba připomenout, že podle článku 47 Listiny se zásada účinné soudní ochrany netýká práva na dvoustupňové řízení, ale pouze práva na přístup k soudu (rozsudek Oberto a O’Leary, bod 73 a citovaná judikatura).
- 94 Konečně, pokud jde o rozsah soudní pravomoci svěřené Radě pro stížnosti ohledně rozhodnutí třídní rady evropské školy nepovolit postup žáka do vyššího ročníku, z čl. 62 odst. 1 OŠŘ z roku 2014 vyplývá, že proti takovým rozhodnutím třídní rady mohou zákonní zástupci žáků podat odvolání pouze z důvodu formální vady nebo nové skutečnosti, které za takové uzná generální tajemník na základě spisu poskytnutého školou a zákonnými zástupci žáka.
- 95 Toto ustanovení stanoví, že „formální vadou“ se rozumí jakékoli porušení právního předpisu týkajícího se postupu použitého při postupu do vyššího ročníku, které by vedlo k tomu, že kdyby k němu nedošlo, bylo by rozhodnutí třídní rady jiné, přičemž v tomto ohledu zejména upřesňuje, že praktická organizace zkoušek je věcí školy a nelze ji považovat za formální vadu. „Novou skutečností“ se rozumí jakákoli skutečnost, která nebyla oznámena třídní radě, protože v době jejího jednání nebyla všem – učitelům, rodičům, žákovi – známa, a mohla ovlivnit směřování jejího rozhodnutí, přičemž skutečnost, která je rodičům známa, ale třídní rada na ni nebyla upozorněna, nelze kvalifikovat jako novou skutečnost ve smyslu uvedeného ustanovení.
- 96 Článek 62 odst. 1 OŠŘ z roku 2014 kromě toho v posledním pododstavci upřesňuje, že hodnocení schopností žáků, udělování známky za písemnou práci nebo práci v průběhu školního roku spadají pouze do posuzovací pravomoci třídní rady a že proti tomuto posouzení nelze podat odvolání.
- 97 Jak vyplývá z rozhodnutí vydaných Radou pro stížnosti, která předložila Evropská škola Varese, ustanovení čl. 62 odst. 1 OŠŘ z roku 2014, i když se zabývají odvoláním podaným ke generálnímu tajemníkovi, v důsledku toho podmiňují rovněž rozsah soudní pravomoci této Rady v případě stížnosti podané zákonnými zástupci žáka proti rozhodnutí generálního tajemníka, kterým bylo zamítnuto odvolání původně podané k tomuto tajemníkovi.
- 98 Přitom stížnost, i když je takto vymezena zejména za účelem zachování prostoru pro uvážení pedagogické povahy, který musí nutně připadnout kolegiu vyučujících, kteří vzdělávali žáka, jehož postup do vyššího ročníku je předmětem přezkumu a rozhodnutí tohoto kolegia, přitom

neporušuje zásadu účinné soudní ochrany, za předpokladu, že „porušení právního předpisu týkajícího se postupu použitého při postupu do dalšího ročníku“ ve smyslu článku 62 odst. 1 OŠŘ z roku 2014 je třeba chápat v širším smyslu jako porušení jakéhokoli pravidla, a to jak striktně procesního, tak hmotněprávního, kterým se musí rozhodování třídních rad nutně řídit. Jak vyplývá z bodu 89 tohoto rozsudku, mezi taková pravidla patří zejména použitelné obecné zásady unijního práva, jejichž dodržování proto musí Rada pro stížnosti zajistit, pokud je jí předložena stížnost, která se týká rozhodnutí třídní rady o nepovolení postupu žáka do vyššího ročníku.

- 99 Pokud jde o rozsah přezkumu vykonávaného touto Radou pro stížnosti v souvislosti s odůvodněním takového rozhodnutí třídní rady, zásada účinné soudní ochrany tak zejména vyžaduje, aby takový přezkum zahrnoval přinejmenším ověření, že nedošlo k překročení nebo zneužití pravomoci, nesprávnému právnímu posouzení nebo zjevně nesprávnému posouzení, aniž by byl dotčen výše uvedený široký prostor pro uvážení, který je vlastní funkci rozhodování svěřené třídní radě [v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a další (Nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 145, a ze dne 15. dubna 2021, FV v. Rada, C-875/19 P, EU:C:2021:283, bod 65 a citovaná judikatura].
- 100 S ohledem na vše výše uvedené je třeba na položenou předběžnou otázku odpovědět tak, že čl. 27 odst. 2 ÚSEŠ ve spojení s články 61, 62, 66 a 67 OŠŘ z roku 2014 musí být vykládány v tom smyslu, že Rada pro stížnosti má výlučnou pravomoc rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy podle tohoto obecného řádu, jakýkoli spor týkající se legality rozhodnutí třídní rady evropské školy o nepovolení postupu žáka do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání.

K nákladům řízení

- 101 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 27 odst. 2 Úmluvy o statutu evropských škol uzavřené v Lucemburku dne 21. června 1994 mezi členskými státy a Evropským společenstvím ve spojení s články 61, 62, 66 a 67 obecného řádu evropských škol, ve znění č. 2014-03-D-14-fr-11, musí být vykládány v tom smyslu, že Rada pro stížnosti má výlučnou pravomoc rozhodovat v prvním a posledním stupni poté, co se vyčerpají všechny správní postupy podle tohoto obecného řádu, jakýkoli spor týkající se legality rozhodnutí třídní rady evropské školy o nepovolení postupu žáka do vyššího ročníku sekundárního stupně vzdělávání.

Podpisy